

REDACȚIA

Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 an 20 cor.
 an 10 cor.
 an 5 cor.
 luna 2 cor.
 de Duminecă pe an 4 cor.
 în România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14
 bani; a doua oară 12 bani; a
 ura 8 b. de fiecare publicare.

Astfel abonamentele, cât și inserți-
 unile sunt a se plăti înainte în Arad.

Valoarea pentru oraș și comitate

scrierilor neînscrise nu se primesc

Procesele noastre.

— Raport special. —

Eri am dat decursul pertractării procesului prim ce s'a ținut în 26 Octombrie n. al curinte.

Tot în aceeași zi după-amiază la trei ore începuse pertractarea procesului al doilea, denumit foit noastre pentru articolul de fond intitulat »Tribuna« și publicat în numărul Crăciun, drept program al ziarului nostru pe-și luase atunci acest vechiu nume.

Dimensiunile, ce le-a luat pertractarea acestui proces de presă, precum și obiectul primordial interesant pentru fiecare suflet românesc, al articolului învinuit, ne impune datorința a da un raport, cât se poate fidel și mai amănunțit despre modul în care am reprezentat dreapta noastră cauză în fața acuzelor pornite din partea esponentului domnului Tisza, în contra noastră.

În numărul nostru de Duminecă s'a și publicat unele părți din decursul acestui al doilea proces. Dar din cauze pe care le-am descoperit eri mai pe larg, suntem siliți a reveni, și, în interesul publicării unei icoane complete a pertractării întregi, chiar și cu te-nera d'a putea fi învinuiți pentru repetiții: am raportul nostru complet în următoarele:

Procesul II.

Senatul judecător s'a compus din: *Millye* judecator de tabiă, președinte.

Votanți: juriți de tribunal: *Szentlélek* László și Dr. *Korn* Lajos.

Acuzator: *Baróthy* Pál, subprocuror reg.

Apărător: Dr. *Ioan* Suciu.

Cu teza cu jurați s'a constituit din următorii:

Künstler János barbier, *Tomcsányi* Sándor avocat la capitolul rom. cat. *Barányi* Béla, grănicar, *Valaszka* János, pantofar, *Voszka* Ferencz, pantofar, *Balogh* Döme, privatier, *Beóthy* Lajos profesor la sedria orf. comit., *Palócy* Károly faur, *Pásztor* Lajos econom, *Bauer* Nándor, timbier, *Kajétán* József tapesier, *Zsigmond* Ferencz avocat reformat. Suplenți: *Kálmándi* Mihály, avocat Imre, scriitor comitatens.

După constituirea Curții cu Jurați și luarea jurământului dela dinșii, că vor jura »punând o parte, orice favorizare, înfricare și considerare personală« apreciând »cu egală îngrijire imparțială conștiințiositate dovezile atât în detrimentul cât și în favorul acusatului« și jurând »după convingerea lor, drept și cu observarea legii« — se începe pertractarea prin citirea următorului act de acuză:

Sever Bocu, publicist locuitor în Arad se vede sub acuză în puterea §-lui 172 al. 2 pentru că a publicat în contra *națiunii* maghiare, săvârșită în aceea că la 7 Ianuar 1904 a publicat în »Tribuna« care apare în Arad, un articol de fond, care conține următoarele expresiuni:

»Am revenit la matcă.

Ridicasem steagul de luptă pe moarte și viața pentru drepturile firești ale neamului nostru oropsit și nedreptățit.

Și izbutit-am să simtă durerile neamului întreg și cel din urmă fecior din valea ascunsă a codrului de lume uitat.

Nu a fost sat și colibă, unde să nu fi ajuns glasul sfâșietor al buciului de redeșteptare.

Din Sătmar până în Doloave și dela Gurba până la Brașov au umplut satele de jandarmi cu pene de cocoș la pălărie, că i-a cuprins tremurul și frica de feciorii români.

Asta-i bucuria noastră, că-i semn de slăbiciunea lor. Și nu a fost neam în lume, care prin căciulire să fi ajuns la bunătățile pământului, ci numai brațului tare și inimii voinicesti zîmbește strălucirea dulcilor învingeri.

Am deșteptat lumea. Și înzădar filozofii și cărturarii cătesc asupra noastră cu flecăriile celor neputincioși, căci după *Cannae* a urmat învingerea în veci strălucitoare a Africanului și multe a suferit Romanul, până când Roma a ajuns a lumii regină.

Lungu-i drumul Clujului, dar' plin eră, sunt acum zece ani, de feciorii români gata de foc și de moartea învingătoare, căci și cela ce astăzi s'a născut »cu moarte pe moarte călcând« din mormânt a înviat.

Zavistia și fărădelegea ne-au zăpăcit. S'a întunecat soarele nostru și frații slabi de înger au pus trupurile lor în calea noastră și în ruginile temniței a amuțit glasul mântuitor.

Ceața mohorită a urei s'a sălășluit în mijlocul nostru. Ne-am risipit, ca turma fără de păstor, și ani lungi de amar au dat peste noi. Ne-am tras la umbră cu inima înclăștată de durere.

Ridicasem noi steagul de luptă pe moarte și viață pentru drepturile firești ale neamului nostru oropsit și nedreptățit. Dar' frații nesocotiți au smuls steagul din mâinile noastre cu gând să-l poarte ei. Nu îi certăm și nu cu ură gândim la dinșii astăzi, în ziua sfântă, când s'a născut Domnul iubirii, nu cu ură gândim la dinșii, ci cu iubire frățască toate le iertăm și pe toți îi chemăm la luptă nouă românească.

Că nădejdea noi nu am pierdut, Tare e Dumnezeu nostru și cetatea noastră este dreptatea.

Carți am buciemat glasul redeșteptării răsleți, ne-am adunat și aici în colțul dela Tisa al cetății românești, am înălțat reduta nouă spre luptă și apărare.

Azi revenim la matcă. Din mâna celor căzuți prindem cu vitejie steagul vechiu al nostru și luăm sfânta hotărâre, să-l ducem la izbândă.

Nu dușmănie, ci frăție voim în patria noastră. Nici nu voim să cucerim, ci pace și bunăvoină dorim și dreptul nostru și sărăcia ni-o apărăm.

Credincioși suntem M. Sale și Țării. Aici trăim, aici muncim, aici zac osămintele sfinte ale părinților noștri, altă țeară, alt pământ nu dorim.

Dar' Români vrem să fim acum și totdeauna. În valea Dunării și prin Carpați, soartea ne-au adunat multe neamuri și seminiți de valma. Să trăim în iubire și frățietate. Nu unii pe alții robind, ci deopotrivă drepturi având și împotriva dușmanilor unii pe alții apărând.

Pe steagul nostru se scrie *egală în dreptăți*. Știm încă noi Români, că frații, cari în a lor orbire se cred stăpâni pe noi și țeară, vânează sufletele noastre și prin maghiarisarea neamului nostru nădăduesc să fie tari și fericiți în astă lume.

Nu voim. Și nu ne dăm. Și de-o mie de ori să murim unul câte unul, neamul și limba nu le dăm

Ne vom aduna ear toți frații împreună. Cece ne-am urit, ne vom iubi. Cei batjocoriți vom cere iertare dela batjocoritorii noștri, căci mai mult trebuie a ne iubi neamul, decât a ne urii unii pe alții, una vom fi.

Răuvoitorii noștri ne-au pus în cale zăgaz. Socotindu-ne proști, au dat rânduire că nu mai putem fi împreună și unde se vor aduna doi în numele dreptății noastre, aceia globiți și pedepsiți să fie și aruncați în temnița neagră.

Ridem de cuminenția lor. Vom afla chipul înaintării și dacă ne-au aruncat bolovanii în cale, viața noastră își va croi albie nouă și puternic navalind înainte, le vom arăta țaria noastră.

Alegătorii Români să-și facă datoria. Din sat în sat vom merge, din casă în casă vom cânta cântarea suferințelor noastre și la viața românească vom chema pe cei amorțiți.

Treziți-vă Români!

Cincizeci de cercuri sunt în țara aceasta, cari pot să trimită deputați Români în casa țării, unde se fac legile și se făurește soarta cetățenilor.

Treziți-vă Români!

Blastămat și afurisit să fie Românul, care-și va da votul său contra fratelui! Fericirea noastră dela noi atârna.

Ridicăm steagul activității parlamentare și nu ne temem de înfrângere, căci numai luptând crește puterea și nu din mila altora voim a trăi, ci cu puterea noastră de viață voim a ne croi soarta și fericirea.

Programul nostru — *dreptul de a trăi viață românească pe acest pământ udat de sângele eroilor Români și îngrășat de sudoarea brațelor noastre muncitoare*. Noi brăzdăm pământul, al nostru să fie grăuntele din galbenul spic.

Avem frați de suferință în patria noastră Sârbi, Slovaci și Nemți, cu ei ne îmbrățișăm și frățietate legând cu dânsii, ca un mănunchiu de neînfrânt vom sta în calea cutropitoarelor nisuițe.

Organizarea luptei pentru intrarea în parlamentul țării va fi cea mai de aproape datorință. Tinerimea română, nădejdea neamului nostru, e pătrunsă de adevărul, că numai aceasta e calea, pe care se pot aduna din nou într-o singură ordine de bătaie toate forțele politice ale poporului nostru. Avem nădejde, că toți ne vom pătrunde de acest adevăr.

Nu voim a sta și pentru mai departe cu mâinile în sân. Nică de la ajutorul altora din afară, nici de la mila asupritorilor noștri nu așteptăm ușurare. *Prin noi înșine trebuie să învingem*, dacă e putere de viață în sângele nostru, și dacă inimile noastre nu sunt deșertate de credința în dreptatea lui Dumnezeu.

Nu vom învinge însă stând și așteptând și plângându-ne numai din condei și din cerneală. Copii plâng, babele oftează, bărbatul luptă înainte și înfruntă vijelia cu pieptul său tare.

Proști nu suntem și nu voim a zice că prin intrarea noastră în lupta parlamentară vom aduce numai decât belșug și fericire neamului nostru. Ci mai vartos a ne oțeli voim prin lupta aceasta, a ne disciplina poporul, a-l lumina și povățui. Și *d'odată cu organizarea noastră pentru intrarea în activitatea parlamentară, va trebui să reluăm firul activității pentru încheierea alianței popoarelor nemaghiare din patrie*. Când popoarele nemaghiare ale Ungariei

vor ajunge astfel organizate și disciplinate, încât la alegerile parlamentare toate voturile lor să le dea candidații naționaliști, atunci biruința cauzei noastre va sosi la pragul întrupării. *Alianța strinsă a popoarelor nemaghiare din patrie este singura cheazășie a mântuirii noastre*.

Pentru aceste înalte scopuri am adus jertfe mari și aici la hotarul dinspre Apus ale neamului românesc, ridicat-am cetățuie tare întru apărarea noastră, și eată, pe zidurile ei azi înălțăm ear vechiul nostru steag.

Luatu-ne-am gând tare în suflet să jertfim munca noastră și țigăna vieții întru binele neamului nostru românesc. Când totul e în primejdie, totul trebuie să lupte pentru mântuire. Vraja dintre frați să înceteze și duhul celui astăzi născut să se sălășliască întru noi.

— prin ce a ațitat naționalitatea română și celelalte naționalități la ură în contra națiunii maghiare.

În motivarea actului de acuză, se zice: „Intreg conținutul acestui articol, expresiunile sale precum și *tonul*, dar îndeosebi tendința evidentă din text, care culminează în asmutare la ură, dispreț și în general la dispoziții ostile, — agită naționalitatea română și celelalte naționalități la ură în contra națiunii maghiare, sdruncină în cetățeni nemaghiari respectul față de lege și prin aceasta intenționează a pregăti calea unei explozii neînfrinabile, prezentând prin afirmările sale *neadevărate* (?) pe naționalitățile de pe teritoriul Ungariei și în special pe cea românească, ca și când ar fi *despoiate de drepturile lor naturale și naționale* (?) ar suferi împilare și ar fi prigonite din partea puterii statului și a națiunii maghiare“.

După citirea acestui act de acuză urmează interogatoriul acuzatului.

Președintele: Înțeles-ai acuza și te recunoști de vinovat?

Acuzatul: Am înțeles acuza, dar nu mă simțesc vinovat.

Preș. Explică deci cu ce scop ai scris acest articol?

Acuz. Am voit să pledez pentru idea activității parlamentare între Români și pentru alianța naționalităților din țară întru a lupta ele împreună pentru respectarea drepturilor lor

firești și naționaliste, garantate pe lege fundamentală.

Preș. Dar de ce ai agitat D-Ta împotriva națiunii maghiare?

Acuzatul: Eu nu împotriva națiunii maghiare, ci împotriva detentorilor puterii publice, în contra guvernului și a partidului scris, pentru-ca nu naționalitatea maghiară execută legile, ci le execută respective legea de-spre egala îndreptățire a naționalităților *nu o execută*, — guvernul și organele sale.

Preș. Pe cine-ai înțeles D-Ta, „că s'au înfricat de feciorii Români“?

Acuzatul: Pe guvern l'am înțeles, doar dînsul a trimis jandarmi pe capul Românilor în 1892 și nu nația maghiară.

Preș. Dacă D-Ta țintea alierea tuturor naționalităților, de ce n'ai făcut apel și la concursul naționalității maghiare?

Acuzatul: Pentru-că e nenatural să apelez la cel *favorizat* de guvern, ca să vină a lupta de-a umărul cu cel *nefavorizat*, împotriva aceluia care-l favorizează.

După ascultarea acuzatului, președintele dă cuvânt procurorului spre a propune întrebarea adresândă către jurați. Dl **Baróthy**, propune a se pune juraților următoarea întrebare:

„Vinovat-e acuzatul Sever Bocu, — ca autor — în aceea, că a publicat sub titlul de „Tribuna“ în numărul de 7 Ianuar n. 1904 al ziarului politic „Tribuna“ din Arad, un articol prin căruț expresiuni citate în actul de acuză din 5 Sept. 1904 Nr. 14195 B., a agitat naționalitatea română și celelalte naționalități, de pe teritoriul Ungariei la ură în contra națiunii maghiare“?

Apărătorul Dr. Ioan Suciu ridică pe baza §-lui 547 al art. de lege XXXIII din 1890 excepții în contra stilisării propuse a întrebării către jurați, deoarece se recere ca termenii incriminați să fie precis indicați în întrebare și astfel ar trebui întrebarea îndreptată ca să fie evident că acuzatorul incriminează *intreg conținutul* articolului „Tribuna“. Tribunalul retrăgându-se spre deliberare, dă loc excepției făcută de apărător.

După aceasta a urmat rechizitorul.

Baróthy Pál: Incepe laudând maghiarimea care în țara sa proprie a împărțit toate drepturile sale cu naționalitățile conlocuitoare, acordându-le aceia egală înereptățire. Fața de aceasta marinositate încearcă a arăta cât de ingrate se dovedesc a fi naționalitățile. În special pe cea românească o ia la refec și cu date statistice arată că abia 8% a Românilor știu vorbi ungurește și în aproape 3000 de școli populare românești, tot românește se propune

Toleranță, — patriotică.

În țara noastră, de Dumnezeu scutită, există oameni, oameni ce se cred la largul lor întru „libertate“ și cari zic, speculând că lumea îl va crede, că tot ce fac și lucrează, săvârșesc din „patriotism“ și pentru patrie.

Bine'nțeles, că dacă există și domină acest curent, e cu putință să-l fixăm în realitatea, ba chiar și să-l urmărim în geneza lui. Să ne încercăm s'o facem aceasta. Vom face-o prin inducțiune: dela exemple la regula generală, sau la principiu, pe care — în definitiv, ținem să-l botezăm de „*Toleranță patriotică*“.

Un Român cinstit are un copil la școala ungurească. Copilul e deștept și învățase foarte bine la școala românească. Dar acum capătă — „admoniție“. Tatăl îl ia pe copil la întrebare — ca orice om îngrijorat de rostul odorului său.

— Tată, că eu am știut, când m'a ascultat — se plânge copilul — și sunt tare mulți, — cutare, cutare și cutare . . . că n'iciodată n'au știut, și nu i-a admoniat.

Merge tatăl la profesor.

— Domnul meu, nu-i așa lucru mare; să fie b'iatul numai silitor . . . scuză admoniatorul pe admoniat la tatăl . . .

. . . Și credeți că în elevul acela român se deșteaptă iubire pentru profesor? Incredere în dreptatea lui? În imparțialitatea lui?

Să fie sănătoși cei ce prin astfel de școală umblă să ne maghiarizeze!

Dar dacă așa stăm în școală, să vedem unul din efectele *educațiunii din școala cu ten-*

dente patriotice (poate fi în parte și educație din familii „patriotice“).

Un preot Român mergând spre casă, trece prin dreptul unei școale mici, de caracter eminent „patriotic“, pe timpul când elevii ies din școală. Cuprins de gândurile sale, el nu dă atenție alaiului din jurul său: „Sunt copiii!“

Sosește acasă preotul: își dă jos mantaua. Ce să vadă: E albă de scuipați!

. . . Aceasta, fără îndoială, e o dovadă de educație după principiul: „Toleranță — patriotică“.

În parc, pe o bancă, șade un domn cu aspect respectabil.

Lângă el vine de se așează o servitoare, cu un băiaș, care își spune gogumaniile lui pe românește.

Mai vine o servitoare, se oprește de vorbă cu cea dintâi, mângăie copilașul și o întreabă pe ungurește pe colega:

— Nici acum nu permite domnul ca „Puiu!“ să învețe ungurește?

— Nu e permis, — răspunde cealaltă.

La această declarațiune, domnul cu aspect respectabil, dar care se vede că a învățat pedagogie cetind „*Magyar Szó(sz)*“, sare în sus de pe bancă, par'că picat cu ceară și declamă servitoarelor:

— Domnul vostru e bun de spânzurătoare!

Și pleacă indignat.

. . . Acesta, natural, e un semn de toleranță patriotică.

Într'un restaurant, unde umblă și Români și își au masa lor, între altele era improvisată și o petrecere patriotică, la o masă oare-care, în jurul căreia luciau niște nasuri orientale, ca niște pătlăgele.

Lăutarul vine cu cheta la masa românească.

— Tiganul tot țigan! îl apostrofează un oaspe. Nu ții rușine obrazului, să vii la masa noastră, când n'ai cântat nimic românește?

— Mă rog la Domnu, domniile de colo sunt beți, și . . . ca să zic așa . . . mă înțelegeți . . .

Cu altă ocazie:

— Zi, mă, „*Gott erhalte*“.

— Nu știu, mă rog.

— I as'că te învăt.

Și oaspele ia vioara în mână, ordonă bandei să-l acompanieze și începe să cânte . . .

Primașul, cu inima cât un purice, se învârtă par'că într'un picior, cu ochii când la ușă, când la ferești, ear orchestra abea atîngea corzile.

Chimvalul tace.

Ce e în familiile „patriotice“?

Mulți vor ceti „*Magyar Közélet*“, în care se spune: „Numai ura neîmpăcată (contra altor neamuri) poate face mare națiune“.

Iată școala de toleranță patriotică!

Să-i imităm?

De ce vor oare să ne silească să trecem peste Rubicon? *Caesar*.

ilor. Nu înțelege ce gravamen ar putea fi, naționalitățile să-și însușească limba maghiară, figura prin care — după d-sa — pot să ajungă la cultură mai înaltă. Face istoricul — firește — al luptelor naționaliste din trecut și ajunge la concluziunea, că așa numiții „activiști“ devenit un formal pericol pentru țară, pentru că ei până acolo au ajuns cu cutezanța a cărei că voesc să aleagă deputații „români“ pe lângă în Dieta Ungariei, numai deputații maghiari să aveau loc. Se ocupă apoi cu deamănuntul cu amănunt scoși din articolul înlocuit, dându-și seama că a-i prezenta ca provocatori la ură în conștiința naționalității maghiare. Apelează la simțul patriotic maghiar al juraților, cerându-le să nu se nepedepsită brutal violenta insultare a simțului maghiar savârșită prin acuzat. Cere declarația acuzatului de vinovat.

La aceasta răspunde apărătorul Dr. Ioan Ciuiu în următoarele:

Onorat tribunal regesc!

Prea stimaților domni jurați!

Sunt în deplina conștiință a greutăților cu care am aici, în locul acesta, în împlinirea înaltei mele chemări de apărător, să mă lupt.

Și recunosc, rechizitorul ce l-ați auzit, mi-a răsunat și mai mult poziția, nu doar că ar fi justificat cât de puțin acuza, ci mai mult d'aceia că intru-că prea on. reprezentant al acuzei năsuind exploatarea situația contrariată a acuzatului și a mea această sală, a apelat nu atât la judeciul și activitatea d-ilor jurați, cât mai ales la conștiința lor politică și la preocuparea oarbă, ce în sfârșit rezultă din ea, așteptând dela aceasta, scuzarea cuvântului de „vinovat“ asupra acuzatului.

Nu-mi poate fi scopul a brusca pe prea on. jurați, ar fi și de prisos deja, a excepționala fie pe cine, fie pe toți în rolul ce-l au, și nici n-o fac.

Dar, așa cred că nu voi vătăma pe nimeni, în mod cu totul abstract, voi arăta anormalia, care precum la toate așa numitele „procese de agitație naționaliste“ — se ivește și în procesul de presă de față, că anume: când trebuie să se judece asupra vre-unui jurnalist nemaghiar, pentru agitație la ură împotriva naționalității maghiare, când prin urmare naționalitatea maghiară este partea interesată, declarată de o parte — suntem siliți a alcătui corporațiunea chemată a judeca asupra acuzatului, dintre atari cetățeni, cari, așa cred — până la ultimul — fac din toți parte din naționalitatea pretinsă de o parte.

Zic, nu în chip de excepțiune amintesc asupra asta aici, ci numai pentru ilustrarea chemării mele extrem de grele și totodată pentru accentuarea faptului, cât de ilioială a fost acuza față de

acuzat, când apelând la pasiuni politice și punând preocuparea în vibrare, circumstanțele și altfel de totului abnorme, se silește a le exploata în detrimentul acuzatului.

Ca jurist, cunoaște bine și dl acuzator public axioma juridică că: nimeni nu e chemat a judeca în propria-i cauză — și nu mai puțin o știe că „părți cât de puțin interesate nu pot înfrunzi o hotărâre ce s'aduce în propria-le cauză“.

Dacă deci, în urma împrejurărilor particulare ale patriei noastre trebuie să ne împăcăm — mai bine zis noi naționalitățile trebuie să îndurăm, în lipsa altui expedient mai înțelept și mai drept — în așa dese procese intentate sub titlul „de agitație împotriva naționalității maghiare“ ca jurați de naționalitate maghiară, cari se pot numi ofențați, să judece asupra acuzatului de altă naționalitate: am fi așteptat cu drept cuvânt dela reprezentantul acuzei cel puțin atâta, ca în cunoștința acestei anomalii juridice să năzuiască și singur a lua din ascuțitul diferențierii de sentimente și a contrastelor de convingeri și scopuri politice, și nu contrariul, d-a le agrava ei, în vederea scopului său, de a-l declara pe acuzat de vinovat, și a le pune în vibrare pe băncile Curții cu jurați.

Doar anomalia amintită este și de altfel o particularitate destul de fatală a sârmanei noastre patrii, a mult trudei noastre dulce mame, care hrănește mai multe oșebite neamuri la sinul ei. Și este un adevărat păcat a forța acest „unicum“ justițial și a-l face și mai dureros pentru aceia, față de cari și așa e destul de nedrept și gravamenal.

Le știu și cunosc reflexiunile la acestea:

„Cetățean liber judecă asupra cetățeanului său liber și nu Maghiar asupra Românului, ori fiu al altei naționalități. Fie-care jurat judecă după conștiința și jurământul depus și nu după sentimentele și aspirațiunile sale politice“. Cam în chipul acesta sună „desmințirile“.

Ei bine, și eu doresc, și eu aștept, ca — în cazul de față cel puțin — la tot cazul așa să fie!

Dar vă rog a nu-mi lua în nume de rău, dacă totuși am scrupuli și și mai puțin, dacă-mi permit respectuos a le spune pe față.

„Desbracă-l pe om de slăbiciunile omenești și al un Semizeu înaintea ta! — zice înțeleptul dela răsărit.“

Așa cred, nimeni dintre prea onorații jurați nu se va simți ofențat, dacă declar că eu nu văd Semizeul într'înșii, ci deși cetățeni aleși și distinși, în aceeași vreme însă, oameni într'o slăbiciune ori alta deopotrivă cu mine și alții — prin urmare deci oameni absolut nu lipsiți de slăbiciuni omenești.

Și nu vă ofensez prea on. domni jurați nici atunci, când îmi permit a da expresiune acelor

scrupuli, că d-voastră, cari aparțineți naționalității maghiare, acum când sunteți chemați a judeca asupra unui cetățean al d-voastră de naționalitate nemaghiară, că agitat-a la ură ori nu împotriva naționalității maghiare și prin urmare și împotriva d-voastră?: fi-ve-ți oare în stare a vă elibera deplin de simțirea la tot cazul ardentă ce-o sălășluiți în sinul d-voastră față de propria-vă naționalitate și interesele aceleia, fi-ve-ți oare în stare a vă dezbrăca de preocuparea națională ca slăbiciune omenească și stând pe pedestalul semizeilor, izvorîndu-vă verdictul dintr'o convingere absolut obiectivă, a vă dovedi de hirotoniți zeiței Justiției, nepărtinitoare și fără prihană.

În nobila-m chemare de apărător, toată simțința mea, fie-care cuvânt al meu va năzuia spre a vă ușura aceasta, prea stimaților domni Jurați. Căci dacă ne iubim, eu și clientul meu, naționalitatea noastră, nu mai puțin ne adorăm patria și în adorațiunea aceasta se cuprinde și iubirea și stima cetățenilor noștri și îndeosebi dorul: *d'ar veni odată vremea ca instituțiunile scumpei noastre patrii curățindu-se de ori-ce defecte, să ajungă a putea oferi totalității națiunii mulțumire, frățietate și armonie sădind în inimă.*

Nu numai stimăm noi „verdictul după conștiința și jurământul cetățeanului liber“ — dar îl și implorăm!

Și scrupulii noștri nu sunt altceva, decât expresiunea unui ferbinte dor după vremurile acele stări ideale.

Cu atât mai regretabil, că tocmai din aceea parte de unde ni-se „desminte“ sus și tare acești lemeștii scrupuli, ne întâlnim în viața practică cu tendințe cu totul contrarii.

Căci pentru aceea, că cei dela „putere“ — și notez că sub terminul acesta eu nu înțeleg naționalitatea maghiară, ci partidul dela stăpânire și pe conducătorii săi — n'au fost, nu sunt pătrunși de așa mult respect față de „exprimarea votului de judecător după conștiința și jurământul cetățeanului liber, abea aflăm exemplul ilustrând mai caracteristic, ca și sistarea Curții cu jurați din Sibiu ca judecătorie de presă.

În Sibiu, Curtea cu jurați se alcătuea în majoritate din cetățeni Sași. Cine ar putea afirma, că cetățenii noștri Sași nu sunt fiți onești, buni și demni de încredere ai acestei patrii, patrii credincioși ai Ungariei. ?! Oare unde Doamne ar putea ei gravita? Spre marea Germanie? E doar așa departe de dinșii!...

Și judecat-au în Sibiu cetățenii noștri Sași, „cetățenii liberi“, după conștiința și jurământul lor“ mai ales în procese de presă, în cari Român era acuzat de agitație împotriva naționalității maghiare.

INUNDAREA

DE

7

EMIL ZOLA.

Iar acum eram așteptat în tot minutul, ca să fim duși de apă, și să ne înghiță. Casa stătea să se restorne, aproape întregă era submersă, un zid o mai ținea, care avea să se prăvălească. Mai tare îmi era groază când simțiam că coperișul se așeză sub greutatea noastră. Casa se scutură să stea în sus poate până dimineața, dar șerpii, cari erau bătute cu cuie de traverse și șerpi găurite, se uiau și se găuriau. Noi ne înghițaserăm cătră stânga. Cum să fi și putut respira, când trebuia să neținem pe cinci inși înșesuiți pe un loc așa mic.

De vr'o câte-va minute Petre își puse pipa la gură, își sucia mereu mustăcioara, își încrețea fruntea și murmură niște cuvinte neînțelese. Era răburat, că nu putea să facă nimic contra pericolului mare ce ne încunjurase. Scuipa câteodată disprețuitor în apă, injura ciudat și amețit. Cufundându-ne tot mai tare, se hotărî pentru ultima dată, se ridică și se scobori pe coperiș în jos.

Mă temui să-l descoper intențiunea și îi strigai cuprins de furie: Petre, Petre, rămâi aici!

El se întoarse și răspunse liniștit: „Rămâi aici bine, Louis eu mă duc, mi-e prea lungă așteptarea, acum, aveți mai mult loc!“

Își arunca luleau în apă, apoi sări și el strigând: „Noapte bună, mie mi-a fost destul!“

Și nici nu mai apăru la suprafață, nu era prea bun înotător, dar în urmă el nici nu voia să înnoate, se înfrustase de moarte pentru ruina noastră, pentru moartea ce ne așepta, nu putea să supoarte atâta amar.

În turnul bisericii bătute oarele două de dimineață, acuș are să treacă noaptea, noaptea cea fioroasă. Locul micuș uscat de sub picioarele noastre, devenia tot mai îngust, acum deja aveam numai atât loc cât să stăm cu picioarele. Undele se rostogoliau și ciocotiau valuri peste valuri părea că se joacă și dansează, se împingeau reciproc și se apăsau. Curentul luă alta direcțiune, ducea obiectele la dreapta, dar nu mai mult în virtejuri turbate, ci mai ușor, — ca și când apele ajungându-și culmea înălțimeii, ar fi leneșe, ostentive, și voiesc să se odihnească.

Caspar își trase ghetetele din picioare și-și aruncă rocii. Văzui, cum își frânge degetele privindu-l întrebător, îmi răspunse: bunicule, așteptarea zadarnică mă omoară, nu mai pot să stau inert, lasă numai pe mine moșule, o voi mântui.

El se gândia la Veronica. Eu voiam să-l abbat dela gândul acesta. E imposibil, îi spuseli, să o poți duce până la biserică.

El însă ținea la planul său.

„Totuși, totuși bunicule“ am brațe tari, simt atâta putere în mine, vei vedea, că am să o mântuiesc?”

Apoi observasem, că mai bine încearcă a se mântui, decât să aștepte ca și un copil și să vadă, cum se strică casa parte de parte.

„Nu te teme, bunicule, o iubesc, o voi mântui-o!“ Eu tocmai o și lua pe Maria la pept. El

cugetă atunci că eu îi reproșez egoismul său de iubire de aceea îmi zise: „bunicule, mă jur, că voi lua și pe Maria, voi găsi undeva o barcă, un ajutor, voi veni iarăși, vă lua pe amândoi, bunicule.“

Apoi se întoarse spre Veronica, și cu jumătate ton îi spunea să nu se ducă, să stea pe pace și să n'arbă leamă. Tineră fetiță la fie-care cuvânt răspundea cu „da, da“ într'un ton care o arăta a nu mai fi cu mintea întregă.

Își legă o funie pe sub brațe, o legă la sine dar nu era prea cucernic, și se slobozi cu ea în jos alunecând pe coperiș. Fetița scoase un tipet aspru, se sbătea și își perdu-se conștiința.

„E mai bine așa“, îmi strigă Caspar, acum pot însă garanta pentru dînsa.

Nu se poate exprima prin cuvinte, cu câtă frică îi urmăream cu privirea. Pe apa luminată puteam vedea până și cea mai mică mișcare a lui Caspar.

Ținea pe Veronica cu sfoara, pe care și-o legă tare pe după grumazi și o purta jumătate așezată pe umărul drept. Sub greutate se și cufunda câte odată, ca un moment era sub apă, dar iarăși se ridica asupra apei și nota cu o putere supraomenească. Înaintase cam la trei paștrări din drum și acum nu mă mai îndoiam, că vor fi mântuiți copiii. Deodată însă trebuie că s'a lovit de vr'un zid, ce era ascuns sub apă. Lovitura era fatală, amândoi se cufundară. După un timp iarăși îl văzui deasupra apei, dar acum era numai singur, de sigur că se rupsesse funia. De două ori să cuțunde și în urmă oșcoase și iarăși o pusese pe umeri pe Veronica. Acum însă îi lipsea funia, de care să o fi ținut, și greutatea îl apăsa

Dar pentru-că n'au pronunțat totdeauna verdictul de vinovat asupra acuzatului, verdictul „dat după conștiința și jurământul lor“ nu numai n'a impus șovinistilor dela putere, ci au căzut de-a dreptul în păcatul a fi nedemni de încredere „cetățenii liberi“ și ministrul, brevi manu l-a confiscat Sibiului Curtea cu jurați.

Mulțumesc de acest respect al verdictului obiectiv dat după conștiința, și jurământul cetățeanului liber, că atunci când da dreptate acuzatului e „sfânt“, iar când da dreptate apărării — este dat de „cetățenii puțin demni de încredere“.

Doar frații noștri Sași nu puteau fi preocupați, nu-i iubesc mai mult pe Români decât pe Maghiari și nu judecau în propria lor cauză!

Ear pentru judecarea obiectivă a unei cauze au inteligență, e știut doar că nici o naționalitate din Ungaria nu stă la acea treaptă a culturii generale ca și Sașii. Pe lângă aceasta intruneau mai ales pedanteria obiectivă înclinătoare spre Gründlichkeit-ul german.

Și totuși au luat judecătoria de presă dela dînșii!

Ei bine: este o pildă înspăimântătoare aceasta pentru noi, naționalitățile nemaghiare. Se tracează la evidență, că în procesele aceste politice s'ascunde o ființă, spre ajungerea cărei ființe guvernul nu ține pe alții capabili decât pe jurații de naționalitate maghiară.

Dar oare justiție este aceea judecată, a cărei motor este oare-care tendință politică? După modesta mea părere nu e, și aceea nu este altceva decât cel mult parodie!

Românul are un proverb care sună așa: „Turcul te bate, turcul te judecă“. Cu aceasta a caracterizat lapidar împărțirea de dreptate a kadiului turcesc, sub al cărui jug nefast a suferit atât de mult.

De n'ar avea poporul român, din incidentul proceselor asemănătoare celui de azi — mutatis mutandis — cauză, de a aplica și la prezent aceasta zicătoare! Imi place să cred, prea stimat d-ni jurați, că Dvoastre veți depune azi temelia unui alt renume al juraților maghiari.

Căci doar cred, că sunteți în deplina cunoștință a faptului, că glasul verdictului D-voastră nu se va perde aici în sala aceasta, nu numai pe acuzat îl lovește ori scutește — pentru-că verdictul D-voastră cu puterea detunăturii unui tun imens îl ia pe aripile sale vestea sburătoare și-l duce în periferie a multe sute de kilometri, bădăna la fereastră fiecărei case ori colibi românești.

Și dacă detunătura verdictului D-voastră va vesti pe un nou cazut jertfă dragostei sale de neam, doliu se va întinde iar peste multe sute, mii de inimi de cetățeni, cari toate bat pentru o trinitate de ideal: libertate, frățietate și egalitate,

în jos. El nota mai departe și înainta. Se apropie de biserică. Mă cuprinsese un tremur, din ce era calea mai scurtă, din aceea tot imi mai creștea teama. Oare putea-va să reziste? Ajunge-va el la biserică? Așa mă întrebam, speram, mă temeam când văzui deodată niște grinzi, cari se apropiau de el!

Voiam să strig, dar strigătul mi-se oprî în gât, stătea cu gura căscată aci; o lovitură nouă îl despărțî deolaltă și apele se împreunară deasupra lor.

În momentul acesta imi perdis conștiința. Mai aveam numai instinctul unui animal, care nu voește să piară. Când se apropia apa, mă retrăgeam, atâta era tot. În nedumerirea mea auzeam ceva ris, neputând însă să-mi dau seamă, de unde venea.

Se mijea de ziuă, lumina zilei apărea cu zorile-l albe roșietice. Era tăcere și aer plăcut, ca pe marginea unui lac din care la răsăritul soarelui se înalță o boare lină. Risetul se auzia tot mai bine. Mă întorsei napoi: și iată Maria stă năntea mea și rîdea!

O sărmana fetiță, cât era de frumoasă, încunjurată de lumina dimineții! Se aplecă, luă apă în mâni, și își spală fața. Apoi apucă frumosul păr blond, îl legă în cosiță și îl roti pe cap. Fără îndoială se credea Duminecă dimineța în buduarul ei, când în zăngănitul clopotelor se gătea de biserică. Și rîdea mai departe, cu vocea-l melodioasă, ochii îi străluceau, întreaga față îi era inspirată ca de o bucurie.

(Va urma.)

pentru-că vestitoare le va fi aceea groaznică detunătură, că în nefericita noastră patrie — ori cât s'ar tăgădui — întinsă pe catafalc stă libertatea, batjocorită e egalitatea, ear frățietatea nu se manifestă decât în aceea, că frațele mai mare vrea să l amuțască pe cel mai mic. . . . (Președintele intrerupe pe vorbitor).

Iar dacă în urma verdictului achitător salvă de bucurie va vesti șgomotul, auzului plăcut, inimii dulce, și aurora unui viitor mai frumos răsări-va: binecuvânt fi-va numele D-voastră, pentru-că înălțătoare, strălucită fi-va pilda ce-o veți da generațiilor viitoare, cum poate contribui la pregătirea și asigurarea fericirii patriei patriotul înălțat, cetățeanul adevărat: exercițând dragostea, propovăduind pacea, inchipuitele vine, uitându-le și iertându-le!

Sufletul nobil, îngrijorat de viitorul patriei mult iubite a marelui Széchenyi să vă inspire și aducă-vă aminte de înțeleptele-l cuvinte:

„Naționalitățile patriei nu cu rigoare ci cu dragoste trebuiesc câștigate — nu cu brutalitate, ci cu comunitatea de simțire a libertății trebuie să le legăm de noi și nu cu limba și cu naționalitatea lor, ci numai cu unitatea patriei și cu sentimentul dragostei, alipirei și al încrederii față de instituțiile sale constituționale, lărgindu-le în deplină egalitate și pentru dânsii, — îi putem contopi cu Maghiarii pentru noui milenii“.

* * *

Ear pertractăm deci proces politic.

Curios, că abstrăgând dela Rusia, nu este țeară în toată lumea, unde relativ atât de mare să fie numărul proceselor politice, ca tocmai în fericita Ungarie.

De Rusia cine s'ar mira? Despot îi șade tron și istoria ne învață, că în umbra tronului despotic todeauna a încolțit floarea de sânge a răpirii de libertate, a persecuțiunii ce nu cunoaște D-zeu și a torturilor neomenestii.

Dar. . . Ungaria!?

Stat „constituțional“, pe al cărui tron șade „cel mai constituțional“ rege!

În Ungaria — se serbează 15 Martie (Mărcius idusa), liberarea lui Tănacsics și eterna înviere a libertății de presă!!!

În patria ungară — așa se zice — nu sunt asupritori, prin urmare nici asupriți.

În Ungaria — așa se zice — fiecare cetățean este egal îndreptățit. Cum și sună începutul art. de lege 44 al legii din 1868 redactată de înțeleptul patriei Deák Ferencz?

„Toți cetățenii Ungariei și pe baza principiilor fundamentale ale constituției în privința politică alcătuesc o națiune, națiunea „ungară“ unitară și nedespărțită, a cărei membru egal îndreptățit este fiecare cetățean al patriei aparțină el ori cărei naționalități“.

Cum ajunge deci Ungaria, la faima gloriei dubii, să emuleze cu Rusia Siberiană în privința acestor procese politice și în privința recordului „condamnărilor aproape tot de una sigură“.

Sunt doar mulți agitatorii? De unde! Nu asta-i pricina.

Pricina e, că precum în Rusia, unde asemenea sunt multe diferite naționalități, pe cari, puterea vrea să le contopească în elementul „alcătuiturilor de stat“ și se silește să le despoae de independența lor de limbă și rasă, de cultura lor specifică precum și de dreptul la o viață națională individuală, așa și-n sărmana noastră patrie înainte de 1848, dela 1849 până la 1867 și dureri și de-atunci încoace, se manifestă mereu tendințe de contopire a naționalităților.

Și cine li se pune în cale acestor curente șoviniste, e: „agitator“, parie, „vogelfrei“, în care a lovi cu piciorul este și azi merit înaintea unor anumite cercuri.

Dar să reprivim asupra vremurilor mai de mult, pentru-că sărmana aceasta țeară e nu numai din 1868 bogată în „agitatori“ și nu numai d-atunci vestită pentru procesele sale politice!

Și dacă tot-deuna detentorii puterii de stat au dreptate și dacă acela, pe care reprezentantul puterii de pedepsire a statului îl învinuște cu acuza agitației și-l face să-l și osândească, să-l arunce în temniță, este totdeauna un adevărat agitator primejdios de stat, ean să vedem cari au figurat ca atari, înainte de 1848, în Ungaria constituțională de atunci.

Tu suflet al lui Wesselényi Miklós, fă mărturie, nu oare pentru „agitație“ ai ajuns în 1836 în temniță, care ți-a răpit lumina ochilor?

Nu tribunale de sânge (vérbirák) de ale lui Caraffa, te-au osândit de vinovat pentru „ten-

dențe și meșteșugiri primejdioase ale turburării ordinii publice, ca delict de demne de condamnare: ei tablă regească ungurească alcătuită din judecători curați maghiari te-a luat în judecată și curia reg. ungară te-a osândit la trei ani temniță!

Și Kossuth Lajos, bietul avocat, cum ar fi ajuns la prilejul să-și însușească limba englezească în așa măsură, încât mai târziu la 1851 cu sublimele-l discursuri engleze să pună în uimire Engli-tera și America!

Cum s'ar fi dezvoltat modestul avocat până acolo, ca inima poporului maghiar să bată cu dânsul și numele său să eclipseze și azi în strălucire pe ori care alt glorios nume special maghiar, dacă detentorii puterii publice în 1836, nu-l osândeau sub titlul agitației la 3 ani temniță, pe cari i-a petrecut mare parte în cazamatele de lângă poarta Vienei a fortăreței din Buda.

Și care era crima lui Kossuth Lajos?

„În jurnalul său („Országgyűlési Tudósítvány“ a vestit principiul egalității(!) drepturilor personale cu gravamenul lămurit al constituției monarchică-aristocratice, i-a luat în părtinire tinerii Dietei, cari erau suși acuza agitației, de Wesselényi, prin atățare cutezând a se ridica vădit împotriva statului public“.

Și noroc mare, că în fața acestor oribile crime i-s'au socotit de circumstanțe atenuante că „motivul fapturii, după propria sa mărturisire a fost câștigarea pânii de toate zilele (d-a-tunci se zice poate despre acești acuzați că erau chestie de pâne pentru dânsii agitarea“), că dintr-actele de proces a fost „vanitatea nutriță de alibi într'insul și extasierea“ pentru-că numai „circumstanțele aceste atenuante“ l-au mântuit de osândă decapitării prevăzută pentru crima sa în art. de lege IX din 1723.

Lovassy László, care osândit la 10 ani temniță, te-ai reintors ca alienat mort-viu la casa părinților tăi, Lapsánszky, Tormássy Iános, Tănacsics și atâți alți martiri anonimi, ați putea tăgădui oare, că patria-vă iubită a purtat asupra sa totdeauna afurisenia proceselor politice?

Ori poate în adevăr ați fost atățatori, cari după merit v-a pedepsit osânda care — rețut — nu judecatori d-ai lui Haynau ori Schmerling, ci judecatori maghiari constituționali, v-a dictat-o Vouă?

Despre vremurile ce-au urmat anulul 1848 nici nu vorbesc. Este oare cine să nu le cunoască pe acelea și este oare cine ar nega că în intervalul acesta cu mii la număr au decurs procesele politice și în afară de atâția jertfiți mii de emigranți au mâncat pânea amară a prăniei begiei.

Sărmană Ungarie!

Decenii de-a rândul au fost timbrați de „agitatori“, „trădători“ și criminali în „lesa măiestritate“ cei mai aleși titani ai naționalității maghiare, ca după 1868, după „împăcarea generală“ alte rase, bărbații aleși ai altor naționalități, deșteptați și dânsii de marea idee condusă toare a veacului XIX, de „idea naționalistă“ s'ajungă pe banca acuzatilor, vinovați d-aceeași art. de lege: de alipirea ferbinte la neamul lor.

Fericitul Alexandru Roman, fostul deputat dietal al Ceichei maghiare, acest de Itfel stămpărat și sedat temperament, singur pentru apărare că soarta l-a pus în fruntea unei foi politice românești, vreme îndelungată a fost un internă liniștit al temniței din Vaț.

Și pe dânsul l-au urmat șirul neîntrerupt al politicianilor și jurnaliștilor naționalității române, cari toți, implicați în procese politice, au ajuns aruncați în temniță.

Slaviel, Albini, Macavei, Russu, Branște, Moldovan, Pop, Moța și atâți alți distinși jurnaliști români, fără aminti de garda mare a anonimilor.

Am ajuns deja acolo, că la noi Români nici nu se consideră de jurnalist „pour sa“ acela care nu cunoaște Vațul și Seghedinul pe „dinlăuntru“.

Ear dintre politicieni în fruntea multor al-tora acolo sunt cei 13, pardon 18 osândiți ai cesului Memorandului.

Împotriva ziarelor noastre politice decursă o adevărată campanie de nimicire. „Tribuna“ din Sibiu, în cursul vieții sale de 18 ani, a îndurat nenumerate procese de presă până ce în sfârșit pe baza legii de presă din epoca lui Bach, sub greutatea unei osânde de 11 mii coroane a fost zdrobită.

Mult a suferit și ziarele de odinioară „Albina“ „Observatorul“ „Luminătorul“ și „Dreptatea“, ba și „Gazeta Transilvaniei“.

Azi „Tribuna“ dela Arad este luată din nou rînd.

Două colaboratori ai ei, au dat față cu Seadinul, azi a venit rîndul pe al treilea.

! rea onorată curte cu jurați!

Am făcut o scurtă reprivire istorică asupra proceselor politice ale trecutului mai îndepărtat a celui mai recent.

Până la 1860 exaltații naționalității maghiare, dela 1868 exaltații naționalităților nemaghiare în cale la cineva.

„Cineva“, căruia-i place a-i evalua de agitori și aruncându-i în temnițe ale amuți glasul.

Cine e acest „cineva“?

Doar ordinea publică?

Siguranța publică? Ori poate: Interes de

?

Nici una!!

Interesul celor dela putere, prin urmare nu interes de stat, nu interes public, ci interes particular, interes personal, care e destul de te-

rar a se îmbrăca în haina interesului public:

„Cine e acel cineva, care vrea să drapească cu-

tele ce i-se pun în cale, în persoana celor mai

învingători exponenți și s'amuțească opiniunile vrăj-

nișilor.

În Rusia, este interesul particular al stăpâ-

nitărilor despote, ca să se susție în posesiunea pu-

terului. Toți deci, câți pretind drepturi cetățenești,

luptă pentru înființarea unei vieți constitu-

ționale, sunt agitatori, resturnători de stat, oameni

de delege, demni de exiliul în Siberia.

Și în Rusia, oare însuși poporul băstinaș ru-

ses pretinde, forțează asupra Polonilor și Fin-

landezilor, a limbii și naționalității lor. De unde!

„Căci“, o duce în mizerie și tângeste în lanțurile

ale însuși poporul rus și are alte nevoi decât să

grăjească, ce să se facă cu Polonii și Finlandezii.

Nu poporul rusesc pretinde contopirea ce-

lor naționalități, ci sistemul dela putere, care

alipirea Polonezului, Finlandezului și a Româ-

nului din Basarabia de limba și naționalitatea sa

nu vede și o alipire „culpabilă“, față de con-

ducția lor veche, de libertatea și de tradițiile lor.

„Căci să-l despoaie deci de limba ca deodată cu

ea să fie despoiați și de tradiții!“

În patria noastră înainte de 1848 ce pro-

blema a fost în curgere?

Încă Maria Terezia începuse desnaționaliz-

area maghiarimeii. *Idea națională pe vremea aceea*

nu încă sub spuza, și așa îi era ușoară problema,

națională regine.

Iosif, regele neincoronat, a crezut de sosită

vremea pentru ignorarea constituției maghiare, dar

precum acest extraordinar domnitor și-a întrecut

în alte privințe epoca, așa și cu aceasta s'a pripit,

săfârșitul a fost reacție.

Îndată ce însă în 1804 din multe regate și

principate mici s'a înjghebat împărăția austriacă,

idealul utopistic al centralizației iar a incolțit în

urma celor dela putere și e numai natural, că

urmând sămănța așa numitului „imperiu“ conto-

ptarea Ungariei în marea Austrie a fost dorul cel

mai fierbinte al centraliștilor.

Și fiindcă ei și nu țeara, Ungaria, aveau

interes, agitator, criminal, răsturnător de stat

și fost fecare, care s'a pus împotriva curentului

centralistic, care a cutezat a lupta și a se însu-

și pentru păstrarea constituției și pentru in-

teresul independenței și neatarnării Ungariei.

Așa au ajuns în temniță, Wesselényi, Kos-

suth, Lovassy și atâți alți așa numiți „agitatori“.

Dar cu ivirea zorilor veacului XIX a răsărit

asupra popoarelor *idea conducătoare* a acestui

veac — cum a numit-o baronul Eötvös József —

idea de naționalitate“.

Și se poate, pe om a-l fereca în lanțuri,

și arunca în temniță; dar „*idee*“ a suprima, a

suprima, pentru asta nu este putere, nu este forță

de lume!

Și pentru că *idea neînvingibilă* este, sistemul

centralistic în patria noastră, atunci când își lua

sigură biruința, când înecând în sânge rezis-

tența și umplând temnițele dela Iosefstadt și

Stefan — credea în săfârșit că nu mai este nici o

rezistență, căci „*teara e liniștită ca un mormânt*“

a fost silită a da faliment și a se tîrgui la

șarjă, la sistemul dualistic de azi.

Fașa de tendențiale de contopire a învins

idea de naționalitate.

Și așa s'a întâmplat și se va întâmpla aceasta

cu alții.

Este deci ținând cont de învățămintele istoriei — ceva rațiune în așa numitele procese de agitație naționalistă?

Nu este!

Acela perde, cine le câștigă și acela câștigă, cine le perde. Aceasta ne învață trecutul.

Mazzini, prin martiriul său a devenit bărbatul conducător al Italianilor. Orbul Wesselényi prin martiriul a devenit nemuritor.

Și că Kossuth Lajos cu ce sentimente a primit prigonirile pornite împotriva sa din partea Camarilei, o ilustrează mai frumos din opera apărută în redactarea lui Szilágyi Sándor (A magyar nemzet története), fasciculul IX, scris de distinsul istoriograf Ballagi Géza.

„Prin improcesuarea și deținerea lui — fie că s'a făcut pentru înfricarea opoziției, — guvernul ajunge tocmai la contrariul, la ce vroia s'ajungă. Pe opoziție o îndârjește și mai mult împotriva sa. Ear lui Kossuth, ca agitator, îl dă o puternică armă în mână“.

„Asta o știe însuși Kossuth mai bine. Tocmai de aceea când îl dețin, nu numai nu se spărie, dar u o adevărată însuflețire își aduce aminte de suferințele-i ce le prevede?... *Martiriul său propriu îl privește de capital care fructifică în favorul națiunii sale“.*

Și așa s'a și întâmplat.

Improcesuatul și întemnițatul Kossuth Lajos a câștigat teren și a ajuns în fruntea poporului său, până ce guvernul centralistic încetul cu încetul a pierdut, prin greșelile sale, terenul de sub picioare.

Nu vreau să aseamăn pe Sever Bocu cu Kossuth Lajos, dar legea naturii este veșnică: furtuna ploiasă întărește și dă suc tocmai așa stejarului puternic ca și vlăstarului plâpând... .

Războiul ruso-japonez.

Marea luptă la Mueden.

Mueden, 31 Oct. După o pauză de mai multe zile, ieri a fost reluată lupta, care a durat până dimineața. Trupele eclerorilor sunt în luptă. Japonezii au trecut peste Saho la sud-est de Mueden. Se crede, că încă săptămâna aceasta va începe o altă luptă singeroasă. *Conform știrilor mai recente, la Mueden a început deja marea luptă.*

Ultimele momente ale Port-Arthurului.

Londra, 31 Oct. Japonezii bombardează neîncetat Port-Arthurul. Dela 27 Oct. începând Rușii nu ripostează canonadei Japonezilor. Se crede, că materialul de războiu este pe gâtate.

Tsi-fu 31 Oct. Atacul în contra Port-Arthurului, care atac în urma asaltului dela 27 c. s'a început, ieri s'a desvoltat în luptă puternică, care a durat toată ziua. Se ia ca probabil, că vor trebui mai două asalturi generale, ca Japonezii să poată străbate la fortul principal.

Petersburg, 31 Oct. *Generalul Stoessel într'un raport către țar spune, că adversarul bombardează strașnic orașul. Trupele cu toată oboseala și neajunsurile lupin eroic. Așteptăm toate binecuvântările Majestății Voastre și ale Majestății Sale Tarevnei.*

NOUȚĂȚI.

ARAD, 1 Novembre 1904.

— Episcopul Dr. Vasile Hossu a fost luni în audiență la Majestatea Sa în palatul regal din Budapesta.

— Academia română a ținut Sâmbătă după amiază ședință publică, cu care ocazie dl profesor Dr. Marinescu a făcut o interesantă comunicare despre limbaj afazic.

A prezidat dl Ioan Calinderu.

— Dl N. Iorga, profesor universitar, a fost însărcinat de ministerul instrucțiunii publice române a scrie o istorie a bisericii ortodoxe românești, din cele mai vechi timpuri până astăzi.

— Sărbătorirea unui erou. „Gazeta Studenților“ ce apare în capitala României, primește următoarele șire din Constanța: Zilele acestea dl Nuși Tulliu, va sosi însoțit de d-nii Kovata și Tacit, spre a mulțumi coloniei Macedo-Române de aci, pentru manifestațiunile sale de dragoste, pe tot timpul cât d-sa a fost închis.

Cu această ocaziune e vorba chiar ca să se dea un banchet pentru sărbătorirea eroului ce intrupează în sine, cauza fraților dela Pind.

Sentimentele coloniei Macedo-Române de aci, sunt de toți cunoscute, și trebuie să umple de bucurie inima fiecărui bun Român, de oare-ce vedem că Macedonenii sunt la înălțimea situației.

Neobosiții T. G. Tabo și P. Vulcan, conducătorii acestei societăți, au căutat să dea probe desăvârșite de dragoste și abobare patriotului Nuși Tulliu, prin publicarea unei broșuri, prin trimiterarea unei scrisori de îmbrăbătare conluptătorului iubit, și acum în urmă prin asistarea lor la proces.

Nu ne îndoim că Nuși Tulliu va pleca de aci cu forțe reimprospătate și cu mulțumirea în suflet că al săi i-au judecat cum trebuie marea sa faptă.

— Preot român membru congregațional. Din Ozora ni-se scrie, că părintele Onoriu Conopan, preot în Ozora a fost ales membru în congregațiunea comitatensă a comitatului Torontal. Ne bucurăm mult de această veste și dorim ca Româniii bănățeni să dea dovezi cât de multe de curaj, muncă neobosită și de interes inegoist pentru afacerile noastre publice românești.

— Medalia lui Mihai Viteazul. Consiliul de administrație al „Societății numismatice române“ din București, încurajat de rezultatul obținut cu baterea medaliei lui Ștefan-cel-Mare, proiectează baterea a medaliei lui Mihai Bravul. Cu toate că în urma desființării premiilor la școli, aceasta medalie nu va fi dată ca a lui Ștefan-cel-Mare, ca premiu, totuși se crede că vânzarea, către societățile cari se ocupă cu ridicarea monumentelor la mănăstirea Dealului și la Călugăreni și vânzarea către publicul amator de medalii comemorative va face cheltuelilor ce își expune „Societatea numismatică română“, care urmărește stăruitor unul din scopurile sale, și anume înființarea colecției istorice a medalieiilor Domnitorilor țării.

— Rectificare. În N-rul de ieri (198) al ziarului nostru, pag. 3 col. I, entrefiletul „Paradoxe“ și rui de sus în jos 7 s'a cules nepotrivnică în loc de „nepatriotică“, ceea ce are astfel înțeles.

— Ingropați de vii. Femeia lui George Țica din Glogova (I. Arad) mergând la câmp departe de comună, ca să ducă lut, groapa de lut s'a surupat și a omorât-o, împreună cu un băiețel al ei.

— Schimbare în ministerul austriac. Împăratul a primit demisiunile ministrilor Böhm de Bawerk (finanțe) și Grovanelli (agricultura).

Șeful de secțiune, Kosel, a fost numit ministru de finanțe, contele Ferdinand Bi quoy ministru de agricultură și profesorul Rauda ministru ceh fără portofoliu.

— Budgetul ungar pe 1905. Cheltuelile ordinare sunt fixate la 1.037,805.273 coroane, veniturile ordinare la 1.101,557.167 coroane. Cheltuelile extraordinare la 170.016.114 coroane, iar veniturile extraordinare la 136.552.582 coroane.

Proiectul de budget se soldează cu un excedent de 198.441 coroane.

— Noul împrumut rusesc. Neue Freie Presse scrie: „Standard“ află din Bruxella, că Rusia a reușit a face un împrumut nou de 1,350,000.000 franci; 350,000.000 va primi în Ianuarie. Împrumutul se face cu emisiunea al pari (sută la sută) și cu 5 la sută; jumătate se va plasa în Germania și cealaltă jumătate în Franța, Belgia și Olanda.

— Șahul Persiei în Europa. Conform informațiilor ziarelor rusești, șahul Persiei Muzafer Eddin s'a îmbolnăvit serios. Marele domn al Persilor suferă de boală de inimă și medicii sunt îngrijați de starea lui. Medicii de curte îi recomandă să meargă la băile din Wiesbaden (Germania) să facă cură.

Sahul va asculta sfatul medicilor și va veri cât de curind în Europa, — s'o vadă poate pentru ultima data.

— **Bătăie sângeroasă între ofițeri.** Într'un café chantant din Gradișca Nouă (com. Pojega) cum se telegrafează de aici, s'a încins între niște ofițeri o zdravană bătăie. Asupra scandalului vestește o telegramă laconică numai atâtă, că sub durata reprezentăției un căpitan cu numele *Iustitz* s'a certat cu un locotenent ear la urmă s'au luat la bătăie. Suboficerul a tras apoi spada izbind pe căpitan de două ori în cap. Năpădit de sânge căpitanul a căzut grămadă, ear publicul abia numai atunci a grăbit să despartă pe bătăuși, când căpitanul zăcea la pământ fără conștiință. Se zice că ofițerul au fost beați. S'a pornit cercetare severă.

— **Joe de cuvinte potrivit.** Ministrul japonez *Motono* vorbind cu un ziarist străin a făcut următorul joc de cuvinte nimerit și adevărat: Odinioară, a zis ministrul, când aveam artiști, eram considerați barbari, acum când dovedim, că știm și ucide, ne zic că suntem civilizați! O ironie și sarcasm mai adânc pătrunzător la adresa „civilizatei“ Europe nici că mai trebuie.

— **Odiseea unei coroane.** Cu ocazia aniversării de 400 ani a morții lui Ștefan-cel-Mare, ce a avut loc în Iulie trecut la Putna, „Societatea Românilor din München“ unită cu „Societatea Românilor din Berlin“, au cotizat împreună pentru a se putea depune la ziua fixată o frumoasă coroană pe mormântul marelui și neînvinsului erou Ștefan Voievod. Coroana a fost făcută în München cât se poate de frumoasă și impunătoare, alcatuită din lauri și palmieri, împodobite cu două panglici tricolore, având scris pe una următoarele: „Societatea studenților Români Patrie, din München“ și „Societatea studenților Români din Berlin“. Ear pe a doua panglică: „Neînvinsului Ștefan Voievod, atletul creștinătății“. Coroana aceasta a fost trimisă prin secretarul societății românești din München, ca să fie cu ea la timpul hotărât la Putna. Dar din cauza că la granița Germaniei a fost luată drept marfă pentru desfacere, aplicându-i-se și ca atare o taxă vamală foarte ridicată sumă ce nu se prevăzuse pentru transportul coroanei, care atunci momentan nu putea să fie plătită și cu toate protestările și sforțările secretarului societății, coroana a fost nevoită să rămâie în vamă. În timpul din urmă ajunsese chiar de a nu se mai ști nimica de dînsa, când mai zilele trecute întorcându-se casarul societății în Transilvania și luându-se pe urmele coroanei, află că funcționarul vamal ce o luase în primire a fost transferat la München, luând astfel și coroana cu el. Așa că aflându-se de aceasta, acum coroana s'a întors earași la președintele societății, dl prof. Ioan Ursu, care de astădată a fost însărcinat de a mijloci pe lângă conzul român de aici, ca să intervie pe lângă ministrul de finanțe al Austriei, ca coroana să fie trimisă fără plată vamală, deoarece menirea ei e cu tot alta ca aceea a negoțului. În caz când cererea nu va fi primită, se va face din nou o cotizație printre Români alături aci și atunci coroana va fi trimisă studenților români din Cernăuț cu rugămintea de a o duce la locul destinat. Astfel că de astădată putem fi siguri că coroana va ajunge în cel mai scurt timp la locul pentru care a fost menită de atâta vreme.

— **Falsitatea Germaniei.** Numărul de seara al ziarului „Echo“ face unele destăinuirii, cari deși nu sunt probate, dar sunt fapte pentru a surescita speritele și de altcum destul de agitate în Anglia și mai mult. Numitul ziar scrie anume, că Germania se frânge să amestece pe Anglia, Rusia și Franța în război, ca apoi dînsa să poată pescui în turbur. „Echo“ ghicește până și gândul bărbaților de stat germani când afirmă că la cas de conflagrație europeană ea caută să pună mâna pe *Danemarca* și *Austria*, și să devină stăpână pe comerțul universal.

— **Un interview cu comandantul de vapor englez în Fiume.** La știrea, că flota engleză, ce acum se află la Fiume, a primit ordin să grăbească la Malta și să se atașeze flotei engleze de pe mediterană, un ziarist a grăbit la comandantul de vapor englez pentru lua un interogator cu dînsul.

— **Eri Vineri la amezai am luat ordinul de plecarea grabnică de aici** — începu comandantul. Admiratul Custance numai decât ne împărtași ordinul. Ce va urma după asta nu știm, dar se poate să mergem la Gibraltar, însă ca să ajungă treaba la o demonstrație navală în contra Rusiei abia pot crede, căci pentru asta nu avem încă ordin.

— **Atunci cum se explică măsurile grabnice luate din partea admiralității cu privire la părăsirea subită a portului nostru?** — întreba ziaristul.

— **Numai cu o explicație pot servi, și anume: atacul prost al Rușilor, comis numai într'un moment de visiuni hysterice, a produs de sine înțeles mare agitație în opiniunea publică engleză.** Guvernul englez deci prin măsura aceasta voește numai să calmeze spiritele, voind să dovedească, că Anglia este gata pentru retorsiune. *Dar precum spuseli, nu cred să ajungă lucrul până într'atâta.* Sunt convins, că complicațiunile mai serioase nu se vor desvolta din acest incident. Noi marinarii și admiralul nostru judecăm toată treaba de un incident regretabil, și îl tratăm mai liniștit ca zărele noastre, cari scriu asupra lui cu multă pasiune sforțată.

— **Moartea unui cântător francez.** Cunoscutul cântăreț francez Paul Delmet, care a fost și prin București, a încetat din viață zilele trecute de o emoragie pulmonară.

Primele române le a cântat la cabaretul artistic Chat-Noir din Paris.

Timp de 20 ani își plimba muza prin toate cabareturile din partea dreaptă a Montmartrului.

— **In chestia prințesei Luiza de Coburg.** Tribunalul Curtei din Viena a încuviințat principesei Luiza de Coburg de a fi vizitată la Pariz de doctorul Garnier pentru a constata dacă este nebună, după cum au declarat-o experții din Viena.

— **Milionarii ruși și războiul ruso-japonez.** Ziarul rus «Novoje Wremja» atacă pe milionarii din Moscova cari n'au dat de cât șase milioane de ruble, în total, pe când unul dintre acești milionari a dăruit unei balerine un vas pentru baie, de aur masiv și cu obiectele din camera de baie toate de aur, ear un altul a pus căpestre cusute în briliante cailor săi cari au alergat la curse.

— **Presa japoneză și Danemarca.** Din Londra se scrie: „Standard“ află din Tokio că o parte din presa japoneză condamnă atitudinea Danemarcei care a permis escadrei ruse de a se aproviziona cu cărbuni în porturile sale.

Toate zărele sunt unanime de a constata că situațiunea a devenit extrem de amenințătoare.

— **Atragem atențiunea p. t. public asupra anunțului dlui Pollák Sándor, fabricant de țigle.**

Atragem atențiunea onoratului public — asupra anunțului alui *Igaz Sándor*, ciasornicar.

— **Adevărat mare bucurie e a ceti miile de scrisori pline de mulțumiri ce în contin sosesc dela acei morboși și suferitori, cari cu ajutorul crucei dubla magnetică au devenit pe deplin sănătoși.**

Domnul Hengler Toma din Rudolfsgnad comitatul Torontal scrie următoarele: „Prea stimate Domnule Müller! Budapesta V Vadász utca 42.K. De oarece Aparatul Domniei tale R. B. Nr. 86967 adecă crucea dubla magnetică pe cumnatul meu de boalele și suferințele cel a avut, l'au mântuit, te rog trimiteți'm pe adresa mea cu poșta o cruce dubla magnetică.

Domnul Ioan Krug asemenea roagă pe domnul Müller din Apatin a-i trimite crucea magnetică pentru nevastă de oarece s'au convins că numai crucea magnetică o va putea scăpa de dureri precum au scăpat de boale pe bunica lui.

Un aparat costă 6 coroane.

Bibliografie.

A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa*, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiumi din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein* (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhiepiscopiei de A. Iuliu și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopi P. P. Aron și Dionisiu Novacovici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spedându-se banii înainte, — ori contra rambursă. 890—10

N. Iorga, Ștefan-cel-Mare, Mihai-Viteazul și Mitropolia Ardealului 40 bani.

In editura Librăriei C. Șfetea București George Coșbuc Crestomație pentru toți Români. Prețul 90 bani.

Noul abecedar de Dr. P. Spran. Nagyszeben (Sibiu). Tiparul Tipografiei arhiepiscopale 1904 prețul 40 fil.

ECONOMIE.

Arad, 1 Noembrie.

PREȚUL CEREALELOR.

Piața din Budapesta.

— 25 Octombrie.

	kgr.	Coroane.
Grâu	77	10.25—10.35
Grâu	78	10.35—10.45
Grâu	79	10.45—10.55
Grâu	80	10.50—10.65
Săcară	50	7.65—7.75
Orz	50	7.25—7.35
Ovăș I	50	7.10—7.35
Ovăș II	50	6.95—7.10
Cucuruz		
nou	50	7.35—7.50

Piața din Timișoara.

— 25 Octombrie.

	kgr.	Coroane.
Grâu	77	9.60—9.65
Grâu	78	9.65—9.70
Grâu	79	9.70—9.75
Grâu	80	9.75—9.80
Săcară	50	7.30—7.35
Orz	50	7.30—7.40
Ovăș I	50	7.60—7.70
Ovăș II	50	6.85—6.90
Cucuruz		
nou	50	7.55—7.58

Piața din Lugoj.

— 25 Octombrie.

	kgr.	Coroane.
Grâu	77	9.60—9.70
Grâu	78	9.60—9.70
Grâu	79	9.60—9.70
Grâu	80	6.70—7.00
Săcară	50	6.10—6.40
Orz	50	8.00—8.20
Ovăș I	50	8.00—8.20
Ovăș II	50	8.00—8.20
Cucuruz		
nou	50	7.65—7.70

Redactor responsabil: Ioan Russu-Ștrianu.
Editor-proprietar: George Nichiu.

Igaz Sándor

382

ciasornicar și giuvsargiu.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu. și argint căleat cumpără p. prețul mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint. un atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

CIOBAN și NADRA

măestru zidar diplomat.

ARAD, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința public ziditor, că sub firma de mai sus deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit nume: zidiri noi, transformări de zidiri, construirea de frontispicii cu materie fără materie atât în loc cât și în proiect, pentru garanță de 3 ani. Primim construiți de planuri, facer buget pentru prețuri foarte ieftine.

Cu toată stima:

CIOBAN și NADRA.

Vindecarea deplină a boalelor secrete.

Să nu pregete nime într'o chestiune atât de gîngășă a se prezenta odată în persoană pentru că cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străinătate poți afla punctual locul, cauza, răspîndirea și starea boalei, ori cât de adînc ar fi boala înrădăcinată în organism. Pe baza acestei examinări poți cu singuranță afla și calea pe care ajungi la vindecarea răului, ceea ce fiecare o poate face acasă fără de a-și împedeca ocupațiunile. Dacă cineva nu poate veni în persoană, atunci să-și descrie boala cu deambruntul și după ce va fi examinată va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisoare pune marea de răsun. După încheerea curei, scrisorile se ard sau la cere presă se retrimit.

Un astfel de lecurtor și curățător e institutul special al drului Palócz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-ut 10) unde cu bunăvoință și conștiințioasă capătă ori-cine (bărbat sau femeie) deslușiri asupra vieții sexuale unde i se curăță sângele bolnav, nervii i se întăresc, trupul întreg se eliberează de boală și sufletul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice dr. Palócz vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metoda sîu proprie de vindecare și casurile

cele mai neglijate, boalele de besică, de țeve, de testicule, de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, poala albă, boale de sânge, de piele și toate boalele ce se țin de organele secunde femești. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le da însuși dr. Palócz dela 10 ore în. a. până la amiază).

Adresa: Dr. Palócz medic de spital, specialist Budapesta VII, Kerepesi-ut 10. 227

Primul
și singurul institut de specialitate p. spălarea și curățirea rufelor
306 al lui
Bettelheim K.
ARAD, Aulich Lajos-u. 2.
Nr. Telefonului 184.

Țigle Căramizi

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimentele fabricii de țigle și cărămizi dela Micălaca. — Proprietar al firmei

Pollák Sándor

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. — 298

ARAD, Haltér Nr. 1. Telef. 206 și 255

Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

Crucea sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă toate contra durerilor de urechi și dinți, migrene, cefalee, împedecarea circulației sîngelui, anemie, amețituri de ureche, bătăi de inimă, sgîrciuri de inimă, auzul greu, sgîrciuri de stomac, lipsa poftei de mîncare, răceala și picioare, slăbirea peste tot, reumatism, sciatică, nevralgia, migra, insomnie, epilepsia, circula-

ția regulată a sîngelui și contra multor altor boale, care la tractare normală sînt medicale se vindecă prin electricitate. Inșurirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenească binefăcătorul curent, când pe departe vindecă cu succes boalele afecțate, care pe de altă parte e cel mai bun remediu contra îmbolnăvirilor.

In corpul omenească binefăcătorul curent, când pe departe vindecă cu succes boalele afecțate, care pe de altă parte e cel mai bun remediu contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se fă atestate încerca din toate părțile lumii și prezente cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aparatul. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădărnice, rog a proba aparatul Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu s'ar confundat cu aparatul „Volta“, care stă în Germania, cât și în Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, și răspîndit.

Chiar și isfîlnîțea extraordinară a crucei mele electro-magnetice recomandă cu înțepire.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară străinătate e:

Waller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42. B colțul str. Kálmán.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a parului e

MELANOGENE

în culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, pînă la barbă, mustăți în cîteva minute se pot colora în negru ori brunet. Culoarea e constantă și nu se poate osebi de culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu se șterge și nu murdărește.

E nestricăcios și modul de folosire foarte simplu

Prețul 2 cor. 80 fil.

Ori-ce pînă la carunt își recapătă culoarea naturală prin folosirea preparatului

Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farbă, ci un preparat care redă frumuseța naturală a parului. Astfel părul blond devine iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

Pentru a face părul blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem prefăce ori-ce pînă la culoare atât de plăcută, aurie, în culoarea căneșă, ori cenușie, ori în vre-o altă culoare blondă, fără a ataca părul. — Prețul sticlei mică 1 cor., sticlei mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marea.

G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.

Telefon Nr. 111.

Dacă a-ți căutat norocul în altă parte și ați fost înșelați de toanele Fortunei, mângâiați-vă și cereți-Ve norocul la noi cu un los din loteria de clasă.

Colectura noastră e cea mai mare în provincie, și tot odată cea mai favorisată de „Fortuna“, cea ce dovedește că am numărul clienților noștri în mod prompt și culant câștiguri principale de:

200.000, 100.000, 70.000, 30.000, 20.000, 10.000 etc.

Tragerea proxima începe la **24 Novembre a. e.** și ve oferăm din depoul nostru deja imputinat:

Los întreg	jumătate	pătrime	optime
C. 12—	C. 6—	C. 3—	C. 150

Câștigul principal în caz favorabil Un milion de Coroane.

TOT AL DOILEA LOS CÂȘTIGA.

TOT AL DOILEA LOS CÂȘTIGA.

CASA DE BANCA

Jacob L. Adler și Fratele
BRAȘOV.

TIPOGRAFIA

„TRIBUNA“

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind arangiată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rotațiune modernă, primește spre executare ori-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelării în ori-ce mărime, registre pentru bănci, invitații la petreceri și cununii, plicuri, cap de scrisori, anunțuri funebreale, cărți de vizită, etc. etc.

Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou.

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publicului românesc întru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Având în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai iute răsuneț acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.